

9 juni 2016

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klagster,
juridisch adviseur: mr. drs. M. Jeltes, advocaat te Amsterdam,

tegen:

[naam],
Geboortedatum niet bekend,
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
priester van het Bisdom Haarlem-Amsterdam
juridisch adviseur: mr. R.P. Baetens, advocaat te Tilburg

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 10 juli 2015. Op 10 november 2015 is bij de griffie een verweerschrift op het klaagschrift ingekomen van mr. R.P. Baetens, advocaat. Op 3 mei 2016 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden. Klagster is verschenen met haar moeder. Zij heeft haar standpunt toegelicht. Zij werd bijgestaan door haar juridisch adviseur mr. drs. M. Jeltes. Aangeklaagde is verschenen met zijn zus. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn raadsman mr. R.P. Baetens.

Klagster en aangeklaagde zijn buiten elkaars aanwezigheid gehoord.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Aangeklaagde was vanaf [maand] [jaar] pastoor en daarvoor enige tijd kapelaan in de parochie [naam] in [plaats], waar de familie van klagster de kerk bezoekt. In [maand] [jaar] startte klagster met een [studie] aan de Universiteit van [plaats]. Vrij snel nadat zij met deze studie begon, wilde ze haar studie beëindigen, omdat zij last had van depressiviteit. Haar voornemen om te stoppen met haar studie had klagster per e-mail aan aangeklaagde laten weten. Hierop is aangeklaagde een aantal keer bij klagster thuis geweest om met haar te praten. Ondertussen stond klagster ook in contact met de GGZ. Eerst in het kader van een zogenoemde crisisdienst en later voor therapie.

Klaagster besprak met aangeklaagde onder andere over hoe het met haar ging en waar ze bang voor was. Klaagster en aangeklaagde konden goed over moeilijke dingen met elkaar praten. Na een aantal gesprekken in het ouderlijk huis van klaagster, stelde aangeklaagde voor de gesprekken bij hem thuis te laten plaatsvinden, zodat klaagster meer vrij kon spreken. Dit gebeurde vervolgens ook.

In [maand] [jaar] verbrak het toenmalige vriendje van klaagster hun relatie. Twee dagen later werd klaagster gedwongen opgenomen in een kliniek van de GGZ in [plaats]. Zij kreeg lorazepam en antidepressiva voorgeschreven. Na een nacht werd ze ontslagen. Hierna volgde een periode van afhankelijkheid. Klaagster moest een persoonlijkheidsonderzoek doen wat zij heel eng vond. Dit deelde zij met aangeklaagde, evenals de uitkomst van het onderzoek. Ondertussen bleven de depressieve klachten aanhouden. Klaagster zou starten met schematherapie. In de aanloop naar de start van deze therapie, werden schema's gemaakt. Hier kwam uit dat bij klaagster sprake was van zelfopoffering, onderwerping en gevoelens van mislukking. Ook hierover sprak zij met aangeklaagde. Klaagster was er blij mee dat zij met aangeklaagde kon praten. Hij bood haar rust. De ouders van klaagster waarschuwden klaagster voor haar contact met aangeklaagde. Klaagster werd dan boos. In haar ogen hielp aangeklaagde haar juist goed. Aangeklaagde was belangrijk voor haar. De frequentie van hun contacten nam toe en klaagster werd bang dat zij in aangeklaagde meer dan een vriend zou gaan zien. Omdat ze geen risico wilde lopen, heeft ze dit tegen aangeklaagde gezegd. Ook vertelde klaagster aan haar moeder dat zij bang was voor een mogelijk naderende verliefdheid.

Op [datum] belde aangeklaagde klaagster op en zei tegen haar dat hij verliefd op haar was en haar niet meer wilde zien. Klaagster vond dit heel erg. De volgende dag, op 16 augustus 2014, stuurde aangeklaagde een What's app-bericht aan klaagster, waarin hij zei dat hij niet wilde dat het zo eindigde en waarin hij vroeg of klaagster naar hem toe wilde komen. Klaagster gaf hier gehoor aan. In eerste instantie praatten klaagster en aangeklaagde met elkaar. Aangeklaagde zei dat de enige oplossing om met zijn verliefdheid om te gaan was dat hij klaagster niet meer zou zien. Hierop werd klaagster verdrietig en begon te huilen. Ze wilde aangeklaagde niet kwijtraken. Bij die gedachte raakte ze in paniek. Tegelijkertijd was ze boos, omdat aangeklaagde haar in de steek liet. Omdat klaagster verdrietig was, kwam aangeklaagde bij haar zitten en hield haar vast. Hij kuste haar en klaagster kuste terug. Hierop tongzoende aangeklaagde haar. Klaagster vond dit vies. Maar aan de andere kant wilde ze zich weer zo veilig voelen, zoals ze zich bij haar ex-vriendje gevoeld had. Dus zei ze tegen aangeklaagde dat hij haar borsten mocht aanraken. Aangeklaagde begon de borsten van klaagster te strelen en ging verder met haar zoenen en aanraken. Vervolgens begon aangeklaagde de borsten van klaagster te kussen. Klaagster wilde dicht bij aangeklaagde zijn, omdat ze dacht dat hij de enige was die haar echt begreep en snapte wat ze voelde. Na een tijdje begon klaagster de buik van aangeklaagde te kussen. Aangeklaagde trok zijn shirt uit. Klaagster deed hetzelfde en aangeklaagde kuste ook haar buik. Klaagster kon het harde geslachtsdeel van aangeklaagde voelen. Ze aaide zijn benen en kuste het kruis van aangeklaagde. Hierna bleven klaagster en aangeklaagde nog even liggen, waarna klaagster uiteindelijk terug naar huis ging.

Eenmaal thuis voelde klaagster zich schuldig. Ze schreeuwde, huilde, gilte en moest overgeven. Ze dacht dat ze niet meer met zichzelf kon leven en wilde dood. Ook wist ze niet hoe ze verder moest zonder aangeklaagde. Tegelijkertijd voelde klaagster zich gebruikt door aangeklaagde. Terwijl zij naar hem toe ging voor hulp, duwde hij haar weg. Klaagster voelde zich gebruikt en weggegooid.

De volgende dag vertelde klaagster aan haar ouders wat er was gebeurd. Hierna heeft klaagster samen met haar juridisch adviseur een gesprek gehad met de Bisschop. Klaagster wilde dat aangeklaagde zich zou bezinnen op zijn toekomst en niet nogmaals zijn boekje te buiten zou gaan. Omdat er vervolgens weinig gebeurde is mediation geprobeerd. Ook dit leidde niet tot een bevredigend resultaat, waarna klaagster besloot haar klacht in te dienen.

2.2. Klaagster is letterlijk ziek geworden van de gebeurtenissen en is verteerd door schuld- en schaamtegevoelens. Ze is in een tweede depressie geraakt. Daarnaast heeft ze twee keer geprobeerd zelfmoord te plegen, waardoor ze een beroep moest doen op de crisisdienst van de GGZ.

Klaagster neemt het aangeklaagde kwalijk dat hij, als professional, de situatie uit de hand heeft laten lopen. Aangeklaagde, destijds [leeftijd], wist dat zij in een kwetsbare en ongelijkwaardige positie verkeerde.

Klaagster komt niet meer in de kerk en is zelfs bang om langs de kerk te fietsen. Ze is bang om aangeklaagde tegen te komen of iemand anders die weet wat er is gebeurd. Ook is ze bang voor andere pastoors en voor wat er mogelijk zou kunnen gebeuren.

Bij klaagster is een posttraumatische stressstoornis vastgesteld. Ze heeft last van nachtmerries, het horen van de stem van aangeklaagde, flashbacks en ongewone schrikreacties. Als klaagster iets hoort of ziet over de kerk, misbruik of seks, kan zij maar moeilijk met haar boosheid omgaan.

Met kleine stapjes gaat het steeds wat beter met klaagster. Zij staat nog steeds onder behandeling van de GGZ.

2.3. Klaagster wenst erkenning te ontvangen voor hetgeen haar is aangedaan. Ook wenst zij dat aangeklaagde niet in herhaling valt en zich bezint op zijn functie. Klaagster wil bijdragen aan het voorkomen van seksueel misbruik binnen de R.K.-Kerk. Tenslotte verzoekt klaagster dat de door haar geleden schade financieel vergoed wordt.

3. Het verweer (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde heeft hetgeen klaagster hem verwijt ontkend. In het kader van pastoraal werk voerde hij gesprekken met klaagster als klaagster aangaf daar behoefte aan te hebben. Hieruit is vervolgens een vriendschappelijke relatie ontstaan. De gebeurtenissen van [datum] die klaagster schetst, hebben zich echter aldus aangeklaagde, niet voorgedaan. In de lezing van aangeklaagde was klaagster die dag bij hem in zijn woning, omdat hij een gesprek met haar wilde voeren over het beëindigen van het vrijwilligerswerk wat klaagster binnen de parochie deed en het afbouwen van hun onderlinge contacten. Dit gesprek verliep uiterst moeizaam. Klaagster werd boos. Hierop reageerde aangeklaagde ook boos. Hij scholdt klaagster uit, waarvoor hij later zijn excuses maakte.

Ter zitting is aangeklaagde geconfronteerd met de e-mailberichten die in het dossier zitten. Daar waar aangeklaagde schrijft over fouten die hij gemaakt zou hebben, heeft hij verklaard dat dit gaat over het gegeven dat hij klaagster had uitgescholden en dat hij verwachtingen heeft gecreëerd bij haar die hij niet waar kon maken.

Mr. Baetens heeft aangevoerd dat geen sprake is van seksueel misbruik in de zin van de Procedure. Mocht het verhaal van klaagster aannemelijk geacht worden, dan kan dit geen

seksueel misbruik opleveren, daar klaagster blijkens haar eigen relaas, aangeklaagde heeft uitgenodigd tot de door haar beschreven handelingen. Kennelijk heeft ze hier later spijt van gekregen, aldus mr. Baetens. Het vrijwillig aangaan van een (seksuele) relatie door twee wilsbekwame en volwassen personen levert geen seksueel misbruik jegens elkaar op, ook niet als er ten tijde van het aangaan van die relatie tussen de personen een andersoortige relatie bestond, die in meer of mindere mate als gezags- of afhankelijkheidsrelatie gezien kan worden, zoals de relatie tussen een arts en een patiënt.

Subsidiair heeft mr. Baetens aangevoerd dat er geen steunbewijs voorhanden is waarmee de klacht van klaagster ondersteund kan worden.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Ondanks de volhardende ontkenning van aangeklaagde is voor de Klachtencommissie wél aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klaagster schetst hebben plaatsgevonden. Op [datum] heeft aangeklaagde klaagster ge(tong)zoend, en haar blote borsten en buik gestreeld en gekust. Klaagster zoende aangeklaagde terug en kuste tevens zijn blote buik en zijn kruis, waarbij aangeklaagde zijn broek nog aan had.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klaagster haar verhaal heeft opgeschreven en verteld.

Het door klaagster op [datum] gemaakte verslag van hetgeen er gebeurd is, leest als een door klaagster geschreven herbeleving waarbij zij haar eigen aandeel niet ten koste van aangeklaagde mooier of anders heeft gemaakt dan dat het volgens haar was. Het verweer van aangeklaagde dat er op de bewuste dag enkel sprake is geweest van wederzijdse boosheid en dat hij klaagster heeft uitgescholden, vindt geen ondersteuning in de e-mails die klaagster en aangeklaagde op [datum] hebben gewisseld.

In die e-mails valt van de kant van aangeklaagde geen aanwijzing te lezen over zijn boosheid en scheldpartij en evenmin een mogelijke verklaring of uitleg van de oorzaak van die boosheid. Integendeel, de e-mails bevestigen het beeld dat klaagster en aangeklaagde beiden vinden dat er iets is gebeurd wat de tussen hen bestaande relatie diep heeft geraakt en niet met een (eventueel wederzijds) excuus kan worden afgedaan. Zo mailt aangeklaagde onder meer dat hij het vertrouwen van klaagster heeft beschaamd, dat hij dondersgoed weet dat hij fouten heeft gemaakt en de verstandigste had moeten zijn en niet meer kan terugdraaien wat er gebeurd is. Klaagster schrijft op haar beurt onder andere: 'Daarbij wil ik zeggen dat gistermiddag misschien heel goed voelde, maar misschien niet zo juist was als wij dachten. Het feit is wel dat jij keuzes hebt gemaakt, priester bent en twee keer zo oud bent als ik ben. Dat neemt niet weg dat ik van je hou als vriend, maar dat betekent wel dat we ons aan de beloftes moeten houden die we aangegaan zijn en rekening moeten houden met elkaars en onze kwetsbaarheden.'

In al deze e-mails wordt met geen woord gerept over de ruzie, die er volgens aangeklaagde geweest zou zijn. De e-mails sluiten dan ook aan op het door klaagster van het gebeuren opgeschreven relaas en vormen steunbewijs voor de klacht van klaagster.

Ook de verklaring van de ouders van klaagster aan wie zij al op 17 augustus 2015 over het gebeuren heeft verteld vormt steunbewijs. Voorts past ook klaagsters gang naar de Bisschop van Haarlem aan wie zij haar klacht heeft voorgelegd niet in de stelling van aangeklaagde dat er slechts sprake is geweest van een ruzie.

4.3 Door aangeklaagde is aangevoerd dat - zo er al in meer of mindere mate tussen klaagster en aangeklaagde een afhankelijkheidsrelatie bestond - er geen sprake is van seksueel misbruik in de zin van de procedure, omdat de seksuele handelingen niet tegen de wil van klaagster hebben plaatsgevonden.

Dit verweer faalt. De Klachtencommissie stelt voorop dat de relatie tussen aangeklaagde en klaagster gebaseerd was op de pastorale zorg die aangeklaagde verleende. Weliswaar is in de loop van de tijd tussen aangeklaagde en klaagster een vriendschappelijke betrekking ontstaan, doch het pastorale element is gebleven. Zowel het pastorale element als het vriendschappelijke element betekenden, dat klaagster zich sterk afhankelijk voelde van aangeklaagde. Daarbij is voorts van belang, dat klaagster -onder behandeling bij GGZ voor onder meer depressiviteit- zich in een labiele en kwetsbare situatie bevond, waarvan aangeklaagde op de hoogte was. Toen dan ook de vriendschappelijke gevoelens in de relatie kennelijk gingen overheersen, had aangeklaagde als professioneel hulpverlener eerder afstand moeten doen van zijn pastorale rol ten opzichte van klaagster en aan klaagster een naam van een collega dienen te geven die zijn pastorale rol kon overnemen. Door dit na te laten is aangeklaagde verantwoordelijk geworden voor de seksuele handelingen die tussen hen hebben plaatsgevonden en waar hij zich op dat moment ook niet tegen heeft verzet. Het ontbreken van onvrijwilligheid staat er niet aan in de weg dat hetgeen gebeurd is van de kant van klaagster wordt aangemerkt als seksueel misbruik.

De afhankelijkheidsrelatie en de angst voor het verlies van die relatie is voor klaagster de oorzaak en de voedingsbodem geweest om tot de seksuele handelingen met aangeklaagde te komen. Aangeklaagde treft dus wel degelijk het verwijt van seksueel misbruik en de Klachtencommissie zal derhalve de Bisschop van Haarlem adviseren de klacht gegrond te verklaren.

4.4. Over het verzoek van klaagster om financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klaagster zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Bisschop van het Bisdom Haarlem-Amsterdam de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 9 juni 2016 door mr. H.J. Schepen, voorzitter, mr. F.J.M. Walstock en drs. A.A.M. Oostveen, leden, bijgestaan door mr. L.P. Stapel, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klaagster en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klaagster verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klaagster schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies heeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure heeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.